

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 713-01-1/2019/10 EPA 398-VIII
Ljubljana, 20. 3. 2019

Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 20. 3. 2019, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

M n e n j e

k Dopolnjenemu predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-N) – druga obravnava

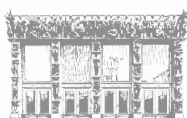
Državni svet se je seznanil z Dopolnjenim predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku, ki ga je v osnovni različici v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: predlagatelj).

Državni svet dopolnjen predlog zakona **podpira**.

Državni svet ugotavlja, da Ministrstvo za pravosodje v imenu Vlade RS zagotavlja, da so bile v tokratnem postopku usklajevanja iz predloga zakona umaknjene vse rešitve, ki jih je pri prejšnji obravnavi strokovna javnost zavračala kot problematične. Državni svet pri tem opozarja, da je bilo noveliranje Zakona o kazenskem postopku v prejšnjem mandatu Državnega zbora zavrnjeno, ob ponovnem odločanju o odločilnem vetu Državnega sveta. Državni svet zato pozdravlja tokratni način priprave in usklajevanja predloga zakona ter ocenjuje, da je aktualna novela tokrat strokovno usklajena z vsemi deležniki, ki lahko kakorkoli prispevajo h kakovosti predloga zakona.

Predlagatelj poudarja, da je dopolnjen predlog zakona sestavljen iz treh vrst rešitev, od katerih je prva ter najbolj ključna implementacija določb Direktive 2012/29/EU o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj (v nadaljevanju: Direktiva), ki ureja položaj oškodovanca v kazenskem postopku. Z implementacijo Direktive se celovito ureja položaj žrtev, posebna pozornost pri tem je namenjena ranljivim skupinam žrtev. Namen Direktive je, da žrtve dobijo informacije o postopkih, da dobijo podporo in možnost sodelovanja v kazenskih postopkih in da so, če je treba, tudi ustrezno zaščitene. S tem se tudi na nacionalni ravni spreminja pristop do žrtev kaznivih dejanj, ki ne bodo več le kolateralna škoda, temveč v ospredje stopa skrb za njihovo dobrobit in pravice. Slovenija z implementacijo Direktive zamuja. Rok za njeno uveljavitev je aprila, v nasprotnem primeru sledijo kazni.

Državni svet ugotavlja, da se v dopolnjenem predlogu zakona upoštevajo aktualne odločitve Ustavnega sodišča RS in Evropskega sodišča za človekove pravice, tretji sklop rešitev pa je povezan z izzivi v praksi in v njegovem okviru se natančneje določa ravnanje z gradivom, ki je zbrano s prikritimi preiskovalnimi ukrepi, prenovljeni so pogoji za dostop do naročniških in prometnih podatkov, dodatno so predvidene nekatere rešitve v zvezi z zaslišanjem mladoletnih oseb, prav tako so prenovljene določbe, ki bodo omogočale e-poslovanje in e-vročanje v kazenskih zadevah.

60
LET
STAVBE

Predlagatelj še posebej izpostavlja, da je v času strokovnega usklajevanja predloga zakona tudi Komisija Državnega sveta za državno ureditev na Ministrstvo za pravosodje posredovala dve pripombi oziroma predloga sprememb, pri čemer Državni svet izraža zadovoljstvo, da so bile pri pripravi predloga zakona navedene pripombe delno upoštevane. Predlagana je bila dopolnitev 92. člena ZKP, da bi se obveznosti vnaprejšnjega plačila sodnih stroškov za kopiranje listin iz sodnega spisa za potrebe obrambe po uradni dolžnosti prenesle na organ, ki vodi kazenski postopek. Tako bi se omogočilo obdolžencu, da si pripravi obrambo, hkrati pa se s stroški ne bi obremenjevalo zagovornika po uradni dolžnosti. Ministrstvo za pravosodje naj bi po pojasnilih predlagatelja predlagano rešitev vključilo v naslednjo novelo Zakona o sodnih taksah, kar bi bilo tudi s systemskega vidika bolj ustrezno. Novela Zakona o sodnih taksah je namreč v pripravi in navedena rešitev je vanjo že vključena. Drugi predlog sprememb, ki ga je Komisija Državnega sveta za državno ureditev posredovala na Ministrstvo za pravosodje, pa se je nanašal na spremembe glede hrambe in uničenja gradiv, pridobljenih s prikritimi preiskovalnimi ukrepi v 154. členu ZKP. Kot poudarja predlagatelj, se to področje v predlogu zakona ureja celovito in vsebuje tudi predloge komisije Državnega sveta. Ministrstvo za pravosodje se je glede tega vprašanja usklajevalo z Vrhovnim državnim tožilstvom in glavni cilj je bil slediti rešitvi veljavne avtentične razlage, ki jo je sprejel Državni zbor, ter zagotoviti učinkovitejši pregon kriminala belih ovratnikov.

Državni svet ugotavlja, da je po zagotovilih predlagatelja novela zakona po usklajevanju s ključnimi resorji (Ministrstvom za notranje zadeve, Ministrstvom za obrambo, Ministrstvom za javno upravo, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za finance in Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in s Službo Vlade za zakonodajo) v bistvenih rešitvah, ki jih prinaša, usklajena z vsemi ključnimi deležniki (Vrhovno sodišče RS, Vrhovno državno tožilstvo, Policija, Odvetniška zbornica Slovenije ...).

Državni svet poudarja, da je treba spoštovati odločitve institucij, kot sta Ustavno sodišče in Evropsko sodišče za človekove pravice, prav tako je treba implementirati evropsko direktivo o žrtvah, ki nagovarja in varuje pravice žrtev in še posebej ranljivih skupin žrtev kaznivih dejanj.

Državni svet opozarja na pripombe Zavoda za zdravstveno zavarovanje RS (ZZZS), ki predlaga, da se ukine pristojnost imenovanih zdravnikov ZZZS za izdajo mnenj o upravičenosti izdaje zdravniških potrdil za potrebe sodnih postopkov in da se morajo ta opravila izločiti iz socialnega zavarovanja obveznega zdravstvenega zavarovanja, saj je to velika kadrovska in finančna obremenitev za zavod. Predlagatelj pojasnjuje, da predlog zakona v skladu s priporočili Varuha človekovih pravic Republike Slovenije določa bolj jasno sklicevanje na Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Predlagana je enotna ureditev, ki je usklajena z resornim zakonom in bo poenotila sodno prakso glede preverjanja zdravniških opravičil. Rešitev pa je hkrati tudi terminološko povzeta že v veljavnem Zakonu o pravnem postopku in na področju kazenskega postopka se zdaj uveljavlja smiselno enaka rešitev, kot že velja v okviru pravnega postopka. Po mnenju predlagatelja ZZZS v bistvu ne nasprotuje sami ureditvi v noveli ZKP-N, ampak nasprotuje ureditvi, kot je postavljena v 81. členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki je predpis iz pristojnosti Ministrstva za zdravje, in ki določa pristojnost imenovanih zdravnikov, pristojnih za izdajo zdravniških potrdil. Razlogi za nasprotovanje ZZZS so kadrovske, systemske in finančne narave. Predlagatelj je poudaril, da bo takšna rešitev veljala toliko časa, dokler ne bo prišlo do spremembe v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, saj se ureditev v ZKP navezuje na to rešitev.

Državni svet ponovno izpostavlja nekaj pripomb Odvetniške zbornice Slovenije, ki so bile predstavljene že na seji Komisije Državnega sveta za državno ureditev in posredovane Odboru za pravosodje, pri čemer je bilo poudarjeno, da je bila večina vprašanj razrešena v času medresorskih usklajevanj. Gre za naslednje pripombe:

- k 41. členu dopolnjenega predloga zakona:

V zvezi z novim 149.b in 149.c členom (pridobivanje prometnih podatkov) je bil predstavljen predlog, da se dokazni standard za pogoje pri izdaji sodne odredbe za pridobivanje podatkov poviša na "utemeljeni razlogi za sum", namesto le "razlogi za sum". Tako bi uporabili višji dokazni standard, saj gre za občutljive podatke. Državni svet na podlagi pojasnil predlagatelja ugotavlja, da je glede dokaznega standarda pri pogojih za izdajo sodne odredbe, s katero se pridobivajo prometni podatki iz komunikacijskih sredstev, po usklajevanju z drugimi deležniki prevladala rešitev, da se dokazni standard obdrži na stopnji »razlogi za sum«. V vsakem primeru pa je potrebna sodna odločba, tehtanje sodišča in dokazni standard, ki je podlaga za te ukrepe.

Po mnenju Odvetniške zbornice Slovenije se z novim 149.e členom na nek način poskuša obiti odločitev Ustavnega sodišča, da je treba podatke po preteku določenega časa brisati (naloge operaterjev). Po predlagani ureditvi bo lahko npr. državni tožilec od operaterja brez sodne odredbe zahteval ohranitev podatkov, če se mu bo zdelo, da bodo podatki v nadaljevanju postopkov lahko pomembni in si bo tako ustvaril zalogo podatkov. Omogočeno bo pridobivanje prometnih podatkov brez sodne odredbe. Četudi gre le za zamrzitev podatkov, je to v nasprotju z našo ustavno-sodno prakso. Predlagatelj v zvezi s tem pojasnjuje, da določbe navedenega člena temeljijo na t. i. Budimpeštanski konvenciji (Konvencija o kibernetiski kriminaliteti, Svet Evrope, 2002; veljati je začela 2004), ki jo je Slovenija ratificirala, vendar doslej naša zakonodaja ni bila v popolnosti usklajena z njenimi določbami. Gre za začasen ukrep, ki lahko traja največ 1 mesec in pomeni, da tisti, ki razpolaga z elektronskimi dokazi, teh ne sme zbrisati ali uničiti. Ta obveza traja toliko časa, da organi pridobijo ustrezno sodno odredbo, če je ta potrebna. Na podlagi tega ukrepa policija ali državno tožilstvo ne bosta pridobivala nobenih podatkov, ampak zgolj naročila operaterju, da elektronskih podatkov, s katerimi razpolaga, ne briše in to največ za 1 mesec, zato po mnenju predlagateljev zaskrbljenost o izogibanju odločitvam Ustavnega sodišča ni utemeljena, ker gre za strogo časovno zamejenost.

- k 42. členu dopolnjenega predloga zakona (novi 150.a člen - hramba IMSI lovilcev na sodiščih):

Pri uporabi IMSI lovilcev bi bila lahko uvedena dodatna varovalka tako, da bi bili IMSI lovilci v času, ko se jih ne uporablja, shranjeni na sodišču. Po odobritvi preiskovalnega sodnika bi policija IMSI lovilce prevzela na sodišču in jih po koncu uporabe vrnila v hrambo sodišča. Predlagatelj poudarja, da dodaten varnostni pristop ni potreben, ker ukrep o uporabi IMSI lovilcev že v izhodišču odredi sodišče in je podvržen sodni kontroli. V predlagani 150.a člen je vtkana vrsta varovalk, vključno z obveznostjo, da se po izvedbi ukrepa sestavi zapisnik, v katerem se natančno popiše, katere aktivnosti so bile izvedene z njim in tudi ureditev, da se nepovezani podatki oseb, ki se slučajno znajdejo v nadzoru, zбриšejo, če niso potrebni za kazenski postopek.

- k 71. členu dopolnjenega predloga zakona (spremembe in dopolnitve 219.a člena):

Preiskava elektronske naprave po novem vključuje tudi preiskavo s prek omrežja povezanimi in dosegljivimi informacijskimi sistemi, kjer so shranjeni podatki (t. i. podatki v oblakih). Prej je bilo precizirano, na katere naprave se nanašajo zakonske določbe, kar je zdaj manj jasno, in policija bo lahko nadzorovala tudi druge informacijske poti. Zato se postavlja vprašanje, ali gre za uvajanje novih prikritih preiskovalnih ukrepov. Predlagatelj poudarja, da se tehnologija razvija in da se veliko podatkov po novem hrani v t. i. oblakih, ter da je veljavni ZKP, ki je usklajen z Budimpeštansko konvencijo, tovrstni ukrep že omogočil, vendar ne dovolj natančno. Predvsem pri kaznivih dejanjih, ki se jih vrši

večinoma prek spleta (npr. otroška pornografija), je po pojasnilih predlagatelja treba omogočiti pridobivanje dokazov, zato ne gre za uvajanje novega prikritega preiskovalnega ukrepa.

- k 116. členu dopolnjenega predloga zakona (sprememba 425. člena veljavnega zakona):

Navedeni člen govori o zavrnitvi zahteve za varstvo zakonitosti s skrajšano obrazložitvijo, čemur je stroka nasprotovala že doslej, vendar kljub temu navedena rešitev ostaja del novele. Z vidika pravne varnosti je problematična možnost, da odločbe Vrhovnega sodišča sploh ne bodo več obrazložene. Po mnenju Državnega sveta slednje predstavlja omejitev razpoložljivih pravnih sredstev. Predlagatelj v zvezi z navedenim pojasnjuje, da so v primeru zavrnitve zahteve za varstvo zakonitosti sodbe s skrajšano obrazložitvijo predvidene ustrezne varovalke, da je takšna odločba možna le na predlog Vrhovnega državnega tožilstva in da mora biti odločitev vrhovnih sodnikov o očitni neutemeljenosti soglasna.

Državni svet ugotavlja, da so bili v okviru druge obravnave predloga zakona na 7. seji Odbora Državnega zbora za pravosodje 14. 3. 2019 sprejeti amandmaji Poslanskih skupin LMŠ, SD, SMC, SAB in DeSUS k 2., 26., 31., 33., 36., 41., 48. in 98. členu, Poslanske skupine SDS k 33. členu, Poslanske skupine Levica k 23. členu ter amandmaji odbora k 21., 23., 24., 37. in 69. členu.

Alojz Kovšca
predsednik